

SPROGMUSEET

 Redaktør: [Ole Stig Andersen](#)

Ordmaleren Tolkien

 Af [Bjørn A. Bojesen](#) 2. maj 2010 • I kategorien [litteratur](#) •

*Man kenuva fána kiryá
métima hrestallo kira
i fairi néke
ringa súmaryasse
ve maiwi yaimié?*

Hvem skal se et hvidt skib
forlade den sidste strand,
de blege ånder
i dets kolde bryst
som måger skribe?

(Fra quenya-digtet [Oilima Markirya](#) "Den sidste ark").

Den engelske forfatter [Marjorie Boulton](#) blev engang spurgt hvorfor i al verden hun skrev digte på esperanto? Hun svarede med et modspørgsmål: Hvorfor i al verden får pæretreæt pærer?

Boulton mente altså at det er sproget selv der er "skyld" i litteraturen. Litterært anlagte mennesker skriver som de gør fordi de *tænker* på et bestemt sprog, som afføder billeder i sindet. Den sanselige virkelighed er en meget kompleks størrelse, og sproget er med til at vælge hvilke af de uendeligt mange aspekter digteren fokuserer på. (Bare tænk på dansk der har et eget ord for "døgn". En del andre sprog må klare sig med "nat og dag", og gør det mindre oplagt at tale om "døgnkiosker"). Dette "tankesprog" kan være ens modersmål, men det kan også være et fremmedsprog som man behersker på højt niveau (såsom Boultons esperanto eller det engelsk som Piet Hein brugte i nogle af sine græk [\[groots\]](#)). Derfor er den litterære verden i særligt stor grad tjent med at den sproglige mangfoldighed bevares og dyrkes. De litteraturer der udspringer af sprog X og Y kan smage lige så forskelligt som æbler og pærer – eller i det mindste som Gråsten og Rød Aroma.

Inskriptionen på Ringen er skrevet med elviske tengwar-bogstaver, men sproget er Saurons (Den mørke fyrstes) "sorte sprog". (Fra filmen "Eventyret om Ringen")

I Danmark har vi Benny Andersen, som skrev en hel bog ud fra udtrykket "at gå fra snøvsen". For hvem var [Snøvsen](#) for én? Det ved vi nu, takket være Andersen. (Og vi ville slet ikke have fået lige dén historie, hvis han havde skrevet på et andet sprog end dansk).

Ingen forfatter overgår Boultons landsmand [J.R.R. Tolkien](#) (1892–1971) i sproglig frugtsætning. Manden bag de verdenskendte fantasybøger *Ringenes Herre*, *Hobbitten* og *Silmarillion* sagde i et interview engang at grunden til at han havde brugt store dele af sit liv til at beskrive en fantasiverden, var at han ville have et sted hvis beboere kunne hilse hinanden med ordene

Elen síla lúmenn' omentielvo (En stjerne skinner på timen for vores møde)

Den betuttede journalist fik hurtigt kolde fødder!

Men det var ingen *practical joke* fra Tolkiens side. *Elen síla lúmenna omentielvo* er en virkelig sætning på et sprog (quenya) som Tolkien selv havde udviklet. Og det var ikke det eneste kunstsprog der udsprang fra hans lingvistiske fantasi. Tolkien var både forsker og kunstner; han forskede i litteratur og skrev sine egne fortællinger, og på samme måde forskede han i sprog og skabte sine egne tungemål. Men ordene kom altid først, så fulgte fortællingerne.

J.R.R. Tolkien

John Ronald Reuel [Tolkien](#) blev født af engelske indvandrersforældre i den sydafrikanske by Bloemfontein (i indlandet godt 100 kilometer vest for landet Lesotho) i 1892. I 1894 kom han for første gang til England, da moren tog ham og hans nyfødte lillebror med sig til Birmingham. Tolkiens far blev i Sydafrika, hvor han døde af gigtfeber et år senere.

Det var ikke nemt at være enke med to små børn, og Tolkiens mor fandt snart trøst i katolicismen. Hendes og børnenes konvertering havde imidlertid den uheldige konsekvens at resten af den engelske slægt i stor grad vendte den lille familie ryggen. I 1904 døde Tolkiens mor af sukkersyge. I Tolkiens bevidsthed blev hun stående som noget af en martyr, og resten af sit liv var han glødende katolik.

I 1908 mødte Tolkien [Edith Bratt](#), der også var forældreløs. De blev kærestepar, men da hans værge (der

Seneste sprognyheder

19/3	Evolution i sprog: Dovenskab har ændret ord videnskab.dk
30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærere: Tosprogede børn bliver sprogligt forsvundet www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde får adgang til universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller måske imand å? hvilket ord er bedst? Dansk Sprognyt dsn.dk
28/3	Indigenous languages come from just one common ancestor, researchers say - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
27/3	UVic news - University of Victoria www.uvic.ca
26/3	New York Nonprofit Media: Native American nonprofit aims to boost community health by teaching Lakota language nynmedia.com
22/3	Teenage business owner aims to revitalize Blackfoot language globalnews.ca
19/3	Language revival preserving history www.smh.com.au

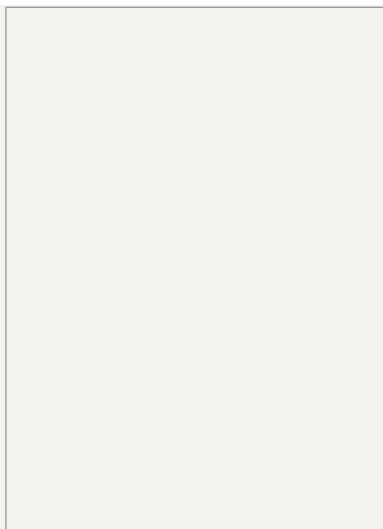
FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Nye kommentarer

Artikler om

Arkiv

J. R. R. Tolkien, 1916 (Foto: Wikimedia)

var katolsk præst) opdagede forholdet, fik Tolkien forbud mod at møde Edith. Han måtte vente i tre år til han blev myndig og kunne gifte sig med hende.

Tolkiens efterfølgende oplevelser i skyttegravene i Nordfrankrig under 1. verdenskrig (hvor to af hans næreste venner blev dræbt), hans akademiske karriere som Oxford-professor i (old)engelsk, og ikke mindst hans forfatterskab, kan man læse om mange andre steder. (Humphrey Carpenters [biografi](#) kan varmt anbefales). Her skal vi blot lægge mærke til følgende lille uddrag fra et brev, som han skrev til Edith i 1916:

I have done some touches on my nonsense fairy language – to its improvement. I often long to work at it and don't let myself 'cause though I love it so it does seem such a mad hobby!

(The Letters of J.R.R. Tolkien side 8.)

De af læserne der mildt hovedrystende og småsmilende er kommet hertil, kan altså se at Tolkien selv havde svært ved at fatte det: Hvordan kan en voksen og veluddannet mand sidde time efter time og opfinde ord til et "nonsens-fesprog"?

Tolkien havde ingen praktiske eller idealistiske mål med sit projekt; til forskel fra [Zamenhof](#), esperantos udvikler, ville han på ingen måde designe et globalt hjælpesprog; og han var heller ikke ude på at udforske det menneskelige sind ved hjælp af et "filosofisk sprog" (som for eksempel det minimalistiske sprog [toki pona](#)). Med andre ord skabte Tolkien ikke *plansprog*, men *kunstsprog* i ordets rette forstand. Ordstammer og suffikser var hans "farver" og "toner"; man kan sige at hans elversprog tjener det samme "formål" som *Måneskinssonaten* eller *Mona Lisa*. (Jeg indrømmer gerne at kunstsprogkunsten er sværere tilgængelig end musik og billedkunst).

For at skære det ud i pap:

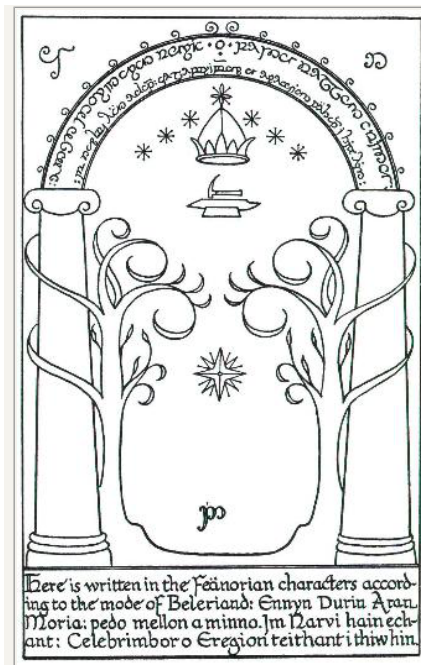
De fleste små børn kan lide at tegne. Når børnene bliver større, bliver flertallet af dem kritiske til deres egne færdigheder, og lægger tusserne fra sig. Enkelte tegner dog ufortrødent videre, og nogle af dem bliver billedkunstnere eller arkitekter.

De fleste små børn leger ligeledes med lyde og betydninger. (Se også Lars Brinks blogindlæg om [morfemer](#)). Som Tolkien selv bemærkede (se *The Letters of J.R.R. Tolkien* side 143), tager nogle af disse børn det næste skridt og prøver at konstruere deres egne "hemmelige sprog". Det gjorde Tolkien også; han holdt bare aldrig op, og efterhånden som han i sit professionelle og private liv studerede blandt andet latin, græsk, oldengelsk, gotisk, oldnordisk, spansk, walisisk og finsk, blev hans egne sprog mere og mere avancerede og virkelighedsagtige. På baggrund af en kolossal viden om sproghistorie, var Tolkien i stand til at efterligne eller simulere sproglige udviklingsprocesser. Elversprogsfraserne og (langt de fleste af) navnene på personer og steder i *Ringenes Herre* er *ikke* grebet ud af den blå luft eller løseligt opfundet i farten (a la [syldavisk](#) i Hergés tegneserier om Tintin) – de *betyder* noget i et større sprogsystem, og de er belastet med en (hypotetisk) naturlig sprogudviklings ulogiske krumspring. Jeg vil mene at dette sproglige kludetæppe er en væsentlig del af grunden til at Tolkiens bøger i særligt stor grad giver læseren en oplevelse af at træde ind i en alternativ virkelighed.

Elversprogene

Tolkien havde mange pligter (og ikke mindst en kone og fire børn at se til), så han fik ikke tid til at udvikle sine sprog så meget som han drømte om. En god del af sprogene befinder sig således kun på skitsestadiet: Tolkien har måske forfattet en ordliste, og haft nogle løse ideer om den grammatiske struktur. Blandt disse skitseprojekter finder vi dværgenes sprog ([khuzdu](#)), enternes sprog, og orkernes "sorte sprog" (på engelsk kaldet [Black Speech](#)), som *Ringenes Herre*-Ringens inskription er skrevet på.

Der er dog to sprog som Tolkien udviklede så meget at han kunne skrive digte på dem. (Men heller ikke så meget mere – Tolkien blev aldrig "færdig" med sine sprog, og den grammatik og det ordforråd som man kan stykke sammen fra de publicerede ord og

Eksempeltekst på sindarin: inskriptionen på Morias port. På dansk betyder det: "Morias konge Durins døre. Tal, ven, og gå ind. Jeg, Narvi, lavede dem. Celebrimbor fra Eregion ristede (/skrev/tegnede) disse tegn."

sætninger, er fuld af huller). Disse to sprog kan høres i Peter Jacksons filmatisering af *Ringenes Herre*, og bliver flittigt studeret af Tolkien-fans over hele verden, der drømmer om at kunne "restaurere" dem og en skønne dag tage dem i brug i tale og skrift: [quenya](#) og [sindarin](#).

Centralt i Tolkiens mytologi står *elverfolket*, som var her før menneskene. De er skabende kunstnere; de opfatter ting som er uden for vores sanser, og de er tættere knyttet til naturen. Og ikke mindst: De er udødelige – i den forstand at de er dømt til at være her på jorden til den engang går under. (Hvis sygdom eller våben tager livet af en elver, vil han eller hun snart blive genfødt). For katolikken Tolkien har de vel også i en vis forstand symboliseret det "oprindelige menneske", før Syndefaldet kom og gjorde os misundelige og grådige.

Sådan et engleagtigt/jordisk folkefærd som elverne måtte naturligvis tale nogle gudesmukke sprog med mere klang og dybde end det godhjertede kaudervælsk som de fleste af os dødelige må klare os med. (Tolkien-lingvisten Fauskanger [kalder](#) quenya for "... the ultimate experiment in euphony and phonaesthetics"). Hvis tid og rum ellers ville tillade det, tror jeg at Tolkien og Paul Frommer, skaberen af [na'vi](#)-folkets sprog i filmen *Avatar*, kunne have en rigtig hyggelig snak sammen!

Af de sprog Tolkien kendte, var der især to der gav ham æstetisk velbehag: walisisk og finsk. Om sit første møde med en finsk grammatik skrev han:

"It was like discovering a complete wine-cellar filled with bottles of an amazing wine of a kind and flavour never tasted before. It quite intoxicated me [...]" (The Letters of J.R.R. Tolkien side 214).

Så "beruset" blev han at han straks gav sig til at gøre det kunstsprog som han nu og da arbejdede på, mere finskagtigt. Det blev ad åre til quenya, det klangfulde sprog i hilsnen *Elen sila lúmenn(a) omentielvo*. Hans andet store sprogprojekt, sindarin, var inspireret af walisisk.

Tolkiens metode

Walisisk er et [keltisk](#) sprog der tilhører den indoeuropæiske sprogfamilie – og langt ude er beslægtet med dansk – mens vores nordiske genbosprog finsk tilhører den [finsk-ugriske](#) sprogfamilie. I den virkelige verden er walisisk og finsk altså *ikke* i slægt med hinanden, og ligger langt fra hinanden rent strukturelt (fx er walisisk et VSO-sprog med præpositioner, mens finsk er et SVO-sprog med postpositioner/kasusendelser). En af Tolkiens udfordringer var at regne ud hvordan et walisiskagtigt sprog kunne udspringe fra det samme ursprog som et sprog med "finsk" smag. (Det skal dog siges at sindarin ligger tættere på walisisk end quenya på finsk. Quenya har også elementer der leder tankerne hen på latin og græsk).

Som enhver der har været det mindste beskæftiget med sprogvidenskab, ved, er ethvert sprogtegn arbitrært. *Sten*, *pedra* og *harri* refererer til det samme objekt i den fysiske verden på henholdsvis dansk, spansk og baskisk, men der er ingen grund til at det lige netop er de ord der skal betegne genstanden "sten". Og dog er den påstand en sandhed med modifikationer. Wolfgang Köhler udførte i 1920'erne et [eksperiment](#) hvor han viste en gruppe forsøgspersoner en tegning af en figur med spidse vinkler, og en tegning af en figur med runde kurver. Han bad dem om at vælge hvilken figur de syntes skulle hedde "takete", og hvilken de syntes passede bedst til navnet "maluma". Et flertal syntes at figuren uden skarpe kanter skulle hedde "maluma" (Mikael Parkvall: *The Limits of Language* side 141). Når Tolkien fandt ud af at "himmel" på quenya skulle hedde *menel*, og at "sommerfugl" skulle hedde *wilwarin*, at "blomst" skulle hedde *lôtē* og "hest" *rocco*, så var det lige netop fordi han syntes at ordenes klang passede godt til deres betydninger.

Ordet for "sten" er et godt eksempel på Tolkiens fremgangsmåde. En gang i sin barndom havde han læst at et af de få overleverede ord fra Storbritanniens forindoeuropæiske sprog skulle være *ond/an-d/*, som vistnok betød "sten". Tolkien syntes at stavelsen *ond* passede perfekt til en hård sten, og han "adopterede" det i sine elversprog. (Deraf *Gondor* eller "Stenlandet" i *Ringenes Herre*). Senere fandt han ud af at ordet måtte være kommet fra den urelviske stamme GOND(O), og at det på sindarin fik formen *gond* og på quenya *ondo*. Noget forenklet løber vejen fra GOND(O) til *gond* og *ondo* således:

1. På et tidspunkt har urelverne sagt noget i retning af *gondo*.

2. På et tidspunkt er endevokalerne forsvundet på sindarin (apokope, hedder dét fænomen, som vi også har på dansk, fx når *ikke* bliver til *ik*). Dermed er *gondo* blevet til *gond*.

3. På et tidspunkt er initialt (foranstående) *g-*, på grund af en anden lydudvikling, forsvundet fra quenya. Dermed er *gondo* blevet til *ondo*, og quenya- og sindarintalende stenhuggere har pludseligt fået svarere ved at afholde fælles arbejds møder. (Eksemplet er yderst håndgribeligt, da lige netop dette ord ikke har ændret betydning undervejs. En af de store udfordringer i den sproghistoriske forskning i den "primære verden" (som Tolkien-entusiaster ynder at kalde verden uden for bøgerne!) er tit at der sker en betydningsudvikling der er lige så drastisk som lydudviklingen, fx stammer det danske ord *hane* og det spanske ord *cantar* "at synge" fra den samme indoeuropæiske stamme KAN ("sang", "at synge").

Sprogene i Midgård

I følge *Silmarillion* vågnede de første elvere til live ved søen Cuiviéni i Midgårds indland. Der opstod også det *urelvsk* sprog (angiveligt startede det med at nogle elvere blev så inspireret af at se stjernerne at de spontant råbte *el!* "Se!"). En dag kom guden Oromë forbi; han ville høre om elverfolket havde lyst til at følge med ham til gudernes land Aman i vest. Og da elveres ligesom menneskers lyster er forskellige, førte dette tilbud til den første elviske splittelse og efterfølgende folkevandring: Nogle blev ved søen, nogle rejste vestpå, nogle gik i stå undervejs, nogle sejlede over havet og kom til Aman.

En af de stammer der kom helt til Aman, kaldte sig selv *Ñoldor* (udtales "ngoldor") – de vise eller vidende. Deres sprog (som også blev talt af stammen *Vanyar* eller "de smukke") havde ikke forandret sig bemærkelsesværdigt fra urelvsk, og blev kaldt quenya (som ret og slet kan oversættes med "tale"). På grund af begivenheder der skildres i *Silmarillion* (titlen er en forkortelse af *Quenta Silmarillion* "Fortællingen om Silmarillerne" – Silmarillerne (*i silmarilli*) var tre ædelstene, som spiller en hovedrolle i *Silmarillion*), forlod de fleste af stammens medlemmer senere Aman og emigrerede tilbage til Midgård, nærmere bestemt til den vestlige "verdensdel" Beleriand. Der mødte de de såkaldte grælvvere, efterkommere af de elvere der af forskellige grunde ikke var rejst over havet til Aman. De fleste af grælvverne talte sindarin (quenya for "gråsk", de grå [*sindar*] tale"), et sprog som havde udviklet sig meget mere i forhold til urelvsk end quenya selv. Efterhånden gik de fleste af de tilbagevendte elvere over til at snakke sindarin, som også blev lært af mange af medlemmerne af de nye dødelige væsner der begyndte at trænge ind i Beleriand: menneskene.

Det elversprog man møder i *Ringenes Herre* – både i bøgerne og filmene – er altså i første række sindarin. Quenya er mere eller mindre uddødt som talesprog, og har fået en kultisk rolle der kan påminde om den som latin havde i middelalderens Europa. Fremtrædende eksempler på quenya er Galadriels klagesang i bøgernes Lórien-passage (*Ai! Laurië lantar lassí súrinen...*), samt den besværgelse som Saruman udråber fra toppen af Orthanc-tårnet i den første af Peter Jacksons film.

Sindarin og quenya

Selvom quenya var Tolkiens hjertesprog (se Tolkiens essay [A secret vice](#) i *The Monsters and the Critics*, specielt side 212–3), som han arbejdede på hele sit voksne liv og aldrig blev færdig med, er det som sagt sindarin der fylder mest i bøgerne.

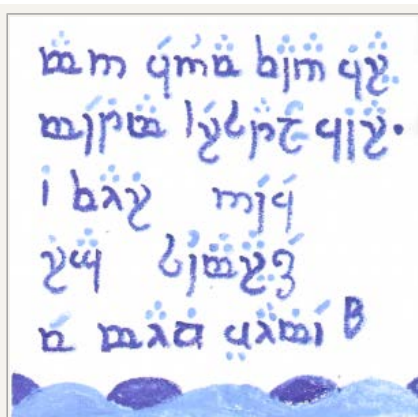
Dette er ikke stedet til at komme med en større udredning af Tolkiens to store sprog. Dels ville det ligge uden for denne blogartikels rammer (en kort introduktion til Tolkien og hans sprog), dels er det efterhånden længe siden at jeg var så opslugt af hans bøger at elversprogene var en del af min hverdag. :-)

I korte træk er følgende værd at vide om quenya og sindarin:

- Hverken quenya eller sindarin har køn eller ubestemt artikel, men begge har en bestemt artikel (ligesom esperanto og walisisk): *aran* betyder "en konge" på begge sprog, mens *i aran* betyder "kongen".
- Quenya tillader ingen konsonantklynger (fx *skr-*) i starten af et ord, og et ord må kun ende på vokal eller *-n*, *-l*, *-r*, *-t* eller *-s*. Sindarin har ikke de samme begrænsninger, og ligger her tættere på dansk (*skrift* osv.).
- Både quenya og sindarin bruger de fem "internationale" vokaler *a*, *e*, *i*, *o*, *u* (som på spansk, swahili og esperanto), men de kan være både korte og lange (i hvilket fald Tolkien skriver dem med accenttegn: *á* osv.), og indgå i diftonger (tvelde, fx *ai* og *eu*). Sindarin har desuden lyden *y* som i *lys*. (Tegnet *ë* som man tit ser i Tolkiens bøger, er blot en pædagogisk gimmick så engelske læsere ikke skal droppe *e* et i ord som *morë* "sort" – jf søstrene *Brontë*).
- Både quenya og sindarin skelner mellem korte og lange konsonanter. Mange biografgjengere har i den første

Aragorn og Arwen taler sindarin med hinanden. (Fra filmen: "De To Tårne")

Både sindarin og quenya blev skrevet med en særlig elverskrift, der på quenya hedder tengwar ("skriftegn"). Med alle sine snirkler og små diakritika (hjælpetegn, såsom streger over *e*'et i *idë*) kan den vække mindelser både om arabisk og devanagari (indisk skrift), og er meget velegnet til kalligrafi. Lær tengwar på www.omniglot.com/writing/tengwar.htm

Peter Jackson-film hørt Ian McKellens Gandalf – foran porten til Moria – udtale sindarin-ordet *mellon* 'ven' med et langt og tydeligt *l*: *me-l:on*.

• Både quenya og sindarin har tryk på trediesidste stavelse hvis næstsidste stavelse er kort (dvs. kort vokal + max én efterfølgende konsonant), ellers er der tryk på næstsidste stavelse: A-ra-gorn, LE-go-las, is-ILD-ur, me-nel-TARM-a. Denne fordeling er der også på latin.

• Sindarin udtrykker grammatiske relationer ved hjælp af præpositioner og ordstilling: genitiv udtrykkes ligesom på walisisk (*Ilyfr Siôn* "Johns bog"), nemlig ved at det ejede sættes foran ejeren: *Narn i Chin Húrin* "Húrans børns fortælling (*narn*)", dvs. "Fortællingen om Húrans børn".

• På sindarin forandres startkonsonanten i en række ord (fortrinsvis navneord) når de havner i bestemte omgivelser. Dette fænomen kaldes *mutation* og er også et af de vigtigste kendetegn ved walisisk (fx kaldes væsnet på Wales' flag *Y Ddraig Goch* "Den røde drage", men hvis man slår op i en ordbog, er ordene for "drage" og "rød" henholdsvis *draig* og *coch*). Reglerne for hvilke lyde der bliver til hvad hvornår, er omfattende. Eksempelvis hedder "børn" *hîn*, men bliver på grund af artiklen i til *chîn* – med tysk *ach*-lyd – i titlen *Narn i Chin Húrin*.

Wales' flag, Y Ddraig Goch "Den røde drage"

• Quenya har både præpositioner og en række kasus, jf Aragorns kongetale i *Kongen vender tilbage*: "Et *ëarello* Endorena utilien..." – "Ud fra det store hav (*ëar*) til Midgård (*Endor*) er jeg kommet". Eller den berømte elverhilsen: *Elen* "en stjerne" *silá* "skinner" *lúme-nna* "på-timen" *omentielvo* "vores-mødes (genitiv af *omentielva* "vores møde")".

• Sindarin bruger fritstående pronominer ligesom dansk, mens quenya i højere grad bruger pronominer der føjes til verberne som endelser – jf. *utilien* i det foregående eksempel: "Jeg er kommet" (endelsen *-n* viser at det er første person ental). Man kan ovenikøbet hæfte flere pronomenendelser på ét verbum: *hiruvalyes* (*hiru-va-lye-s*) "finde-skal-du-det" (fremtid).

• På quenya hænger ejendomspronominerne (min, din, hendes, hans) som regel fast til de ord der betegner det ejede: *mastanya* "mit brød" (*masta* + *-nya*), *coarya* "hendes hus" (*coa* + *-rya*).

• På quenya bøjes navneord i ental, total og to slags flertal (interesserede kan se under "Videre læsning"). På sindarin er totalsbøjningen forsvundet. På quenya er det nemt at bøje ord i (almindeligt) flertal: Ender ordet på en konsonant, tilføjes et *-i*, ender det på et *-e*, erstattes dette ligeledes med et *-i*, og ved de fleste andre endelsesvokaler tilføjes et *-r*. Flertallet af *elen* "stjerne" bliver således *eleni*, mens *rocco* "hest" bliver til *roccor* "heste". På sindarin, derimod, dannes hovedparten af navneordenes flertalsformer ved hjælp af *i*-omlyd. Det vil sige at vokalerne i stammen ændres og gøres "lysere" på grund af en oprindelig flertalsendelse med et *i* der er faldet bort: *adan* "menneske" > *ëadin*, *amon* "bakke" > *emyn*. (Vi har et tilsvarende fænomen på dansk, når *mand* bliver til *mænd* og *fod* bliver til *fødder*).

Ai! laurië lantar lassi súrinen ...

Jeg vil afslutte med Galadriels smukke quenya-elegi, som hun synger for Frodo i Lórien. Det sker meget ofte at Tolkien krydrer sine fortællinger med uoversatte brokker. Han mente nemlig at det var en stor nydelse at læse eller høre smukke ord som man ikke forstod! Når man ikke aner hvad noget betyder, er man helt prisgivet lydbilledet. Oversættelsen finder du i *Ringenes Herre* (eller [her](#)), som jeg håber du nu befrir for støv og tager frem i forårslyset igen. God rejse til *Middle-earth*, og *namárië!*

*Ai! laurië lantar lassi súrinen,
yéni únótímë ve rámar aldaron!
Yéni ve lintë yuldar avánier
mí oromardi lissë-miruvóreva
Andúnë pella, Vardo tellumar
nu luini yassen tintilar i eleni
ómaryo airetári-lirinen.
Sí man i yulma nin enquantuva?
An sí Tintallë Varda Oiolossëo
ve fanyar máryat Elentári ortanë
ar ilyé tier undulávë lumbulë
ar sindanóriello caita mornie
i falmalimar imbë met,
ar hisië untúpa Calaciryó míri oialë.
Sí vanwa ná, Rómello vanwa, Valimar!
Namárië! Nai hiruvalyë Valimar!
Nai elyë hiruva! Namárië!*

Elveren Galadriel fra filmen "Eventyret om Ringen". Denne dame kan sit quenya.

Videre læsning

- [Ardalambion](#) (på engelsk) – Helge Kåre Fauskangers netsted om Tolkiens sprog. Noget af det mest omfattende der findes om emnet.
- [Elbisches Wörterbuch](#) (på tysk), forlaget Klett-Cotta.
- [An Introduction to Elvish](#) (engelsk), forlaget Bran's Head Books. Bogen er gammel (1978), og mangler mange oplysninger der sidenhen er dukket op. Men den belyser rigtigt mange aspekter, og er grundigt skrevet.

Bjørn A. Bojesen, magister i nordisk og spansk
Redaktør på det norske Tolkien-tidsskrift Angerthas 2001-2006

Læs også:

1. [Skabes der aldrig nye morfemer?](#) Ordforrådet Det er en kendt sag, at ordforrådet i et sprog hele tiden ændrer sig. Ikke hvert minut selvfølgelig, men i et samfund som det danske med nye skandaler, modepåfund...
2. [Kiribati](#) Verdenshavens vandstand stiger. Det skyldes som bekendt dels at den globale opvarmning smelter verdens is, dels at vand fylder mere jo varmere det bliver. Nogle steder kan de allerede mærke...
3. [Meget er stadig maj...](#) Seks moderne danske talesprog, dvs. dialekter, er undersøgt. Fra øst: bornholmsk (Rønne), københavnsk (Østerbro), sydsjællandsk (Næstved), østfynsk (Nyborg), sønderjysk (Sønderborg) og vestjysk (Skjern). Resultaterne vil være overraskende for somme.
4. [Na'vi](#) I filmen Avatar har heltene deres eget særlige sprog, na'vi. Her taler heltinden, hovedgedatteren Neytiri, med en plante. Na'vi blev skabt af lingvisten Paul Frommer. Der findes et interview med...

Tagget med: Alfabeter, artikel, Avatar, Benny Andersen, elvish, engelsk, England, esperanto, eventyr, finsk, fonetik, gotisk, græsk, hemmeligt sprog, Hergé, indoeuropæisk, J.R.R. Tolkien, kasus, katolicisme, keltisk, konsonanter, kunstsprog, køn, Lars Brink, latin, litteratur, lydbillede, lyde, lydudvikling, Michael Parkvall, Midgård, morfem, mytologi, na'vi, Navne, oldengelsk, oldnordisk, ordstilling, Piet Hein, Plansprog, pronominer, præpositioner, quenya, religion, Ringenes Herre, sindarin, skrift, spansk, sprogfamilie, Sproghistorie, stavelse, swahili, Sydafrika, syldavisk, tal, tegn, tegnwar, The Limits of Language, Tintin, total, tryk, tvetyde, Underholdning, vokaler, walisisk, Zamenhof

3 kommentarer

Helge K. Fauskanger

2. maj 2010 • 12:14

En meget god artikel (og takk for at du henviser til min web-side Ardalambion...)

Svar

Helbaek

24. maj 2010 • 10:21

God artikel. Er der en parallel til James Cameron's Avatar og det sprog, der bruges af de indfødte på Pandora?

Svar

Ole Stig Andersen

24. maj 2010 • 16:12

Nej

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.